

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:3996

av **Aron Modig m.fl. (KD)**

med anledning av prop. 2017/18:119 Ändringar i fråga om kommunplacering av ensamkommande barn

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska följa upp eventuella följdverkningar av lagändringarna och vid behov återkomma med åtgärder för att stödja kommunerna vid mottagandet av ensamkommande barn och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Propositionen

Sedan 2016 tillämpar Migrationsverket en ny anvisningsmodell vid fördelningen av ensamkommande barn, i syfte att nå en jämnare fördelning av dessa mellan landets kommuner. Trots detta placerades, enligt propositionen, under 2016 så många som 25 procent av de ensamkommande barnen i en annan kommun än anvisningskommunen.

Placeringar av ensamkommande barn utanför en anvisningskommun innebär, enligt regeringen, sämre planeringsförutsättningar och ett utökat ansvar för mottagandet och därmed merkostnader för den kommun där barnet placeras, särskilt i fråga om barnets skolgång. Därtill kommer kommunens ansvar för de barn som anvisats av

Migrationsverket. Dessa kommuner får därför sammantaget bära ett stort ansvar för mottagandet av ensamkommande barn.

En placering i en annan kommun än anvisningskommunen innebär även merkostnader för anvisningskommunen eftersom det inte sällan blir mer krävande att fullgöra ansvaret för ett barn som är placerat på längre geografiskt avstånd. Även samarbete och kontakt mellan olika aktörer, till exempel mellan socialtjänst och boende eller skola, kan bli mer krävande när barnet är placerat i en annan kommun än anvisningskommunen.

Sammantaget menar regeringen att detta drabbar barnen genom att de riskerar att inte få sina rättigheter tillgodosedda.

Med anledning av detta föreslår regeringen i ifrågavarande proposition en inskränkning av möjligheten för anvisningskommuner att placera ensamkommande barn i en annan kommun. Istället vill regeringen att kommunerna i första hand bygger upp en egen verksamhet för mottagandet av ensamkommande barn. Detta, menar regeringen, skulle också öka beredskapen i kommunerna för tillfälliga ökning av antalet ensamkommande barn.

Kristdemokraterna stödjer förslaget, men delar samtidigt de farhågor som framförs av flera av remissinstanserna vad gäller oro för att många kommuner i realiteten har en bristande mottagningskapacitet samt för de negativa konsekvenser som detta kan medföra för ensamkommande barn (men även andra barn). Kristdemokraterna anser därför att frågan bör vidgas.

Remissinstansernas synpunkter

Några av de invändningar som framförs i sak med anledning av regeringens förslag är följande: Migrationsverket anser att förslaget riskerar att medföra att ensamkommande barn får vara kvar i ankomstkommunerna under en längre tid än idag då anvisningskommunerna kan få svårt att hitta snabba boendelösningar. Flera remissinstanser påtalar att förslaget inte har analyserats tillräckligt ur ett barnperspektiv. Statskontoret påpekar i sitt remissyttrande att förslaget innebär en omställning för de kommuner som idag placerar ensamkommande barn i en annan kommun samt för små kommuner som har svårt att anpassa sin kapacitet över året.

Dessa remissinstansers invändningar är högst relevanta och visar tydligt på behovet av att en nationell krissocialjour inrättas, vilket Kristdemokraterna under flera år har påtalat.

Behovet av en nationell krissocialjour

De humanitära kriserna runt om i världen har bidragit, och bidrar alltjämt, till att de svenska samhällsinstitutioner som ansvarar för mottagandet av asylsökande är hårt ansträngda. Kommuner och landsting har på det stora hela stått för ett imponerande arbete inom mottagandet vad gäller att ge möjligheter till boende, hälsovård, utbildning och arbete. Men många kommuner bedömer alltjämt att de inte kan leva upp till kraven.

Under 2015, då ett mycket stort antal ensamkommande barn och unga sökte asyl i Sverige, uppstod omfattande problem i framför allt socialtjänsten. Det blev tydligt, tillsammans med de svårigheter som funnits sedan tidigare, att många kommuner vid hård ansträngning inte fullt ut klarar av sitt socialtjänstuppdrag.

För att hantera den pressade situationen har kommuner tvingats att göra avkall på de grundläggande kvalitetskraven. Det alltför stora trycket på de kommuner som tagit ett större ansvar har, i varje fall tillfälligt, påverkat de ordinarie samhällsfunktionerna negativt. Detta har också lett till missnöje och motsättningar på vissa platser. Staten har visserligen gett kommuner och landsting ökade statsbidrag för att klara uppdraget, men sammantaget bedömer många kommuner att de tillgängliga resurserna inte står i paritet till det ökade uppdraget.

Det finns i detta läge en överhängande risk att tillräcklig hänsyn inte tas för att säkerställa det enskilda barnets bästa. Tillsammans med de synpunkter som framförts av flera remissinstanser med anledning av förslaget i den aktuella propositionen anser Kristdemokraterna att detta talar starkt för att frågan om att inrätta en nationell krissocialjour bör aktualiseras. För att avlasta kommunernas socialtjänst krävs en förnyad ansvarsfördelning och nya arbetsformer.

När kommunerna bedömer att de behöver extra hjälp ska sådan kunna avropas från den nationella krissocialjouren. Med en nationell organisation kan resurserna användas

optimalt och dessutom kan riskerna för att barnens trygghet, och rättssäkerheten, åsidosätts minimeras.

Vidare bör den nationella krissocialjouren ha befogenhet och resurser att upprätta mottagningsboenden samt att granska och rekrytera familjehem, gode män och särskilt förordnade vårdnadshavare. Den bör även ansvara för familjehemsplacering och verka som stöd för de kommuner som upprätthåller funktionerna i egen regi eller i samverkan med andra kommuner, och därtill agera som ett kompetenscentrum med fokus på hur särskilda behov kan mötas på bästa sätt. Nationella riktlinjer för vilka krav som bör ställas på familjehem och gode män bör upprättas, likaså riktlinjer runt hur stödgruppsverksamheten ska utformas.

Genom att inordna det nationella kompetenscentret för ensamkommande, som på regeringens uppdrag har upprättats inom Socialstyrelsen, i den nationella krissocialjouren kan det säkerställas att central kunskap sprids till de kommunala socialtjänsterna. Då kan ändamålsenliga metoder komma alla barn till del, oavsett var i landet de blir placerade.

Mot den här bakgrunden menar vi att regeringen bör följa upp eventuella följdverkningar av lagändringarna och vid behov återkomma med åtgärder för att stödja kommunerna vid placeringen av de aktuella barnen.

Aron Modig (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Robert Halef (KD)

Caroline Szyber (KD)

Penilla Gunther (KD)

Erik Slottnér (KD)

Larry Söder (KD)